

EKONOMKA BOŽENA KADEŘÁBKOVÁ Z VYSOKÉ ŠKOLY CEVRO:

EU by místo dotací měla řešit byznys

Pavel Cechl

Tržní mechanismus kvůli dotacím a regulacím selhává a není efektivní. Všichni se zabývají tím, jak je získat, namísto toho, aby řešili byznys. Evropská unie by se měla především zaměřit na vytvoření bohatství a pak na jeho částečné přerozdělování. V rozhovoru pro Právo to řekla Božena Kadeřábková, vedoucí Centra ekonomických studií na Vysoké škole CEVRO v Praze.

■ Česká ekonomika v prvním čtvrtletí vzrostla meziročně jen o 0,2 procenta s tím, že statistici odhad zhoršili. Ještě na konci dubna uváděli růst o 0,4 procenta. Proč se jí nedaří?

Příčin je celá řada. Ekonomický růst malý, velmi otevřená ekonomika, jakou je ta česká, vyžaduje konkurenceschopnost. Tu máte buď díky tomu, že inovujete a jste na technologické špičce, nebo díky tomu, že máte nízké náklady. Inovace se nám nedaří v potřebné míře, protože dostatečně neinvestujeme do vědy, výzkumu a vzdělání.

■ V čem je problém se vzděláváním?

Jeho struktura v Česku neodpovídá stávající, ale ani budoucí struktuře ekonomiky. Chybí nám dostatek středního a vysokoškolského technického a přírodovědného kadru.

Věda je pak problematická, protože systém jejího hodnocení v současnosti připomíná pověstný kafemlejek. V mnoha institucích se dělá věda pro vědu, tedy aby jim generovala peníze, nikoliv pro to, aby byla uplatnitelná v podnicích. To by chtělo změnit. Například tak, že by do vědy více investovaly samotné firmy, což by si pak mohly i daňově odepsat.

■ Kolik peněz jde v Česku ročně do vědy a výzkumu?

V roce 2022 byl podíl výdajů na vědu a výzkum v hrubém domácím produktu v České

Ve struktuře ekonomiky máme významnou průmyslovou část, což se podle Boženy Kadeřábkové nezmění.

Foto Profimedia.cz

republice necelá dvě procenta, přitom průměr Evropské unie je 2,24 procenta. Významně tak zaostáváme za zeměmi, jako jsou Německo, Rakousko, Švédsko, Finsko či Belgie, kde jsou tyto výdaje přes nebo téměř tři procenta.

■ Existují i nějaké další příčiny toho, proč ekonomika moc neroste?

Ano. Mnoho let jsme měli nízké náklady a využívali takzvaného mzdového polštáře. Jenže ten se vyčerpal. Náklady máme stejné jako ostatní země a produktivita práce dostatečně neroste, a to právě v důsledku nedostatečných inovací.

Energie máme jedny z nejdražších, je tu vysoká byrokra-

Mnoho let jsme měli nízké náklady a využívali mzdového polštáře. Jenže ten se vyčerpal

cie, velká míra regulací, což negativně působí zejména na malé a střední podniky.

Snažíme se o Green Deal, který je finančně extrémně náročný. Teď se navíc dostáváme do takového rozporu, kam investice zaměřit spíše: jestli do obrany, pomoci Ukrajině, nebo jestli máme dodržovat původní Zelenou dohodu. Tu by přitom bylo potřeba převést na udržitelnější platformu. Green Deal je dobrá myšlenka, ale Česko

na něj aktuálně nemá a stejně jsou na tom další státy EU.

■ Říkala jste, že se nám nedostává studentů technických a přírodovědných oborů. Jak to změnit?

Ve struktuře ekonomiky máme významnou průmyslovou část, což se v budoucnu nezmění. Musíme proto nějakým způsobem podpořit technické a přírodovědné obory například stipendii, nebo mírně zpoplatnit takzvané měkké obory, u kterých je horší uplatnitelnost.

■ Na jedné konferenci jste poznamenala, že se situace horší v celé Evropské unii...

Evropská unie by se měla zamyslet nad tím, jaké bude její místo v multipolárním svě-

tě. Neměla by zaostávat. Tržní mechanismus je tu asi 250 let a vždycky dobře fungoval. Můžete ho ale učinit méně efektivním dotacemi, regulacemi a daněmi.

My bychom neměli mít plány na dotace. Tady se všichni zabývají tím, jak je získat, a to je špatně. Naopak bychom měli mít plány, jak dělat byznys. Potřebujeme se především zaměřit na vytvoření bohatství, pak teprve na jeho přerozdělování.

■ Mluvili jste o Green Dealu. Jaké budou jeho dopady na českou a evropskou ekonomiku?

Nemáme na něj. V současné podobě nebude plán realizován, to prostě není možné. Green Deal je dobrá myšlenka

Božena Kadeřábková

Působí jako vedoucí Centra ekonomických studií na Vysoké škole CEVRO.

Přednáší také na dalších vysokých školách, například na VŠE či ČVUT v Praze.

Je autorkou řady učebnic v oboru ekonomie.

a přináší samozřejmě také rozvoj nových oblastí. Vyžaduje ale obrovské regulace a investice. Ty nakonec mohou vést k tomu, že významné firmy odejdou do Ameriky nebo jinam mimo Evropu.

Tím by paradoxně mohlo dojít k tomu, čemu se říká unik uhliku. Firmy přesunou svoji činnost na jiné místo, kde regulace nejsou vůbec nebo jen minimálně, a ekologické dopady mohou být ještě horší, než kdybychom tady trochu ubrali z našich zelených cílů.

■ Mělo by Česko přijmout euro?

Přijetí eura je čistě politická záležitost a má to své pro i proti. Nejvýznamnějším důvodem proti je, že bychom ztratili jeden z významných nástrojů, jak ovlivňovat ekonomiku. Tím je samostatná monetární politika.

I když naše ekonomika není velká a podléháme regulacím a dopadům regulací Evropské centrální banky, ztratili bychom tím možnost ovlivňovat inflaci, úrokovou míru a jiné monetární nástroje, které mají dopad do ekonomiky.

■ Dluhopisy KKCG za pět miliard

Investiční skupina KKCG vydá dluhopisy za pět miliard korun se splatností pět let a úrokem 7,75 procenta. Výnosy z emisí chce použít na refinancování svých závazků či mezinárodní expanzi. Dluhopisy se budou obchodovat na pražské burze, hodnota jednoho kusu bude 10 tisíc korun.

■ ČNB sebrala licenci Fair Credit Czech

Česká národní banka odňala společnost Fair Credit Czech oprávnění k nebankovnímu poskytování spotřebitelských úvěrů. Současně s tím jí uložila pokutu ve výši jednoho milionu korun. Důvodem bylo, že Fair Credit Czech nevedla správné a úplné účetnictví ani evidenci poskytnutých úvěrů. (ČTK)

Sberbank otevře pobočky v anektovaných regionech

Největší ruská banka Sberbank otevře tento týden 46 poboček v ukrajinských regionech, které Moskva roku 2022 v rozporu s mezinárodním právem anektovala. Informovala o tom agentura Reuters. Hlavním akcionářem banky je stát.

392

miliard

korun byl loňský zisk ruské Sberbank, která předloni odešla z Česka

Ruský prezident Vladimir Putin anektoval ukrajinské regiony – Doněckou, Luhanskou, Chersonskou a Zápороžskou

oblast – v září 2022 po referendech, která Ukrajina označila za zfalšované. Řada zemí tento krok považuje za nezákonný.

Sberbank v loňském roce vykázala rekordní čistý zisk 1,5 bilionu rublů (zhruba 392 miliard korun). To představuje asi 45 procent zisku celého ruského bankovního sektoru. Finanční ředitel Taras Skvortcov uvedl, že v letošním roce banka očekává opět rekordní zisk, protože západní sankce snižují konkurenci na ruském bankovním trhu.

Sberbank předloni opustila téměř všechny evropské trhy, včetně České republiky. Jako důvod uvedla silný odliv hotovosti a ohrožení zaměstnanců a majetku kvůli invazi ruských vojsk na Ukrajinu. (ak)

LUXUS U MOŘE. Saúdská Arábie plánuje vybudovat při Akabském zálivu deset letovisek pro turisty. Na 120 kilometrech podél pobřeží hodlá zkombinovat luxus s moderní a ekologicky udržitelnou architekturou. Na snímku je vizualizace letoviska Magna. (zr) Foto Profimedia.cz/NEOM

Kurzy ČNB od 21. 6.

Země	Množství	Kód	Kurz
Austrálie	1	AUD	15,559
Čína	1	CNY	3,215
Dánsko	1	DKK	3,345
Eurozóna	1	EUR	24,945
Japonsko	100	JPY	14,691
Kanada	1	CAD	17,049
Maďarsko	100	HUF	6,283
Polsko	1	PLN	5,770
Švýcarsko	1	CHF	26,153
Turecko	100	TRY	71,058
USA	1	USD	23,341
V. Británie	1	GBP	29,515

Meta kvůli stížnosti odkládá spuštění AI v Evropě

Barbora Růžičková

Americká společnost Meta Platforms, která stojí za sociálními sítěmi Facebook a Instagram, zatím neuvede na evropský trh svého asistenta umělé inteligence (AI). Firma se k tomuto kroku rozhodla s ohledem na požadavek irského regulátora, který má obavy týkající se ochrany osobních údajů uživatelů.

Meta se ocitla pod tlakem několika skupin na ochranu práv, které kritizovaly plán společnosti používat data získaná z Facebooku a Instagramu k tréninku svého asistenta.

Rakouská nezisková organizace NOYB podala stížnosti a výzvy na úřady pro ochranu osobních údajů v Rakousku, Belgii, Francii, Německu, Řecku, Itálii, Irsku, Nizozemsku, Norsku, Polsku a ve Španělsku.

Žádost představuje krok zpět pro evropské inovace a hospodářskou soutěž v oblasti AI

společnost Meta

Hlavním předmětem nejnovějšího sporu je využívání osobních údajů bez explicitního souhlasu uživatelů. Meta ale

argumentovala tím, že hodlá používat pouze veřejně dostupné informace z on-line prostředí, což jí umožňuje i stávající licence.

Na stížnost neziskovky zareagoval irský úřad pro ochranu osobních údajů, který vyzval Metu, aby „pozastavila trénink svých velkých jazykových modelů za použití veřejného obsahu sdíleného uživateli na Facebooku a Instagramu“.

„Jsme zklamaní nynější žádostí irské komise pro ochranu údajů. Zejména proto, že jsme zapracovali zpětnou vazbu od regulátora a evropské orgány pro ochranu údajů byly informovány už v březnu,“ uvedla Meta ve svém prohlášení. Společnost rovněž upozornila, že tato žádost představuje „krok zpět pro evropské inovace a hospodářskou soutěž v oblasti vývoje umělé inteligence“.